

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในการวางหลักสูตรการศึกษาทุกระดับชั้นนั้น วิชาภาษาไทยเป็นวิชาพื้นฐานวิชาหนึ่งที่จะต้องบรรจุไว้ในหลักสูตร และอาจกล่าวได้ว่าวิชาแรกที่เด็กไทยได้เรียนคือวิชาภาษาไทย โดยมีพ่อแม่และบุคคลใกล้ชิดเป็นผู้ช่วยฝึกหัดให้สามารถฟังและพูดได้ตามวัยของเด็ก ภาษามีบทบาทสำคัญที่สุดในพฤติกรรมต่าง ๆ ของคน วิทยาการทั้งหลายในโลกนี้ก็ได้อาศัยภาษาเป็นเครื่องมือถ่ายทอดและรักษาไว้ สำหรับคนไทยนั้นภาษาไทยย่อมเป็นปัจจัยและเครื่องมือในการศึกษาวิชาการทุกแขนง เราจึงควรหวงแหนและรักษาไว้ตลอดจนส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาไทยให้ดียิ่งขึ้น ดังกระแสพระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าพระราชทานไว้ว่า "ภาษาทั้งหลายเป็นเครื่องมือของมนุษย์ชนิดหนึ่ง คือเป็นทางสำหรับแสดงความคิดเห็นอย่างหนึ่ง เป็นสิ่งสวยงามอีกอย่างหนึ่ง เช่น ในทางวรรณคดีเป็นต้น ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องรักษาเอาไว้ให้ดี"¹

สรุปย่อ นาคทรพรพ กล่าวไว้ว่า

ภาษาไทยเป็นภาษาหลัก และเป็นภาษาประจำชาติของคนไทย จึงมีความสำคัญต่อคนไทยเป็นที่สุด เพราะนอกจากจะมีความสำคัญทางด้านการศึกษาแล้ว ภาษาไทย

¹จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะอักษรศาสตร์ ชุมนุมภาษาไทย, บันทึกการเสด็จพระราชดำเนินพระราชทานกระแสพระราชดำรัสเรื่องปัญหาการใช้ภาษาไทย, (พระนคร: มงคลการพิมพ์, 2512), หน้า 5.

ยังเป็นเครื่องหมายแสดงความเป็นชาติ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจของคุณในชาติ เป็นเครื่องมือติดต่อกันระหว่างคนไทยด้วยกัน และเป็นปัจจัยที่สำคัญในการถ่ายทอด วัฒนธรรม ในการศึกษาเล่าเรียน ในการสื่อสาร ในการประกอบอาชีพ และในการปกครอง)¹

บุญเหลือ เทพยสุวรรณ กล่าวว่ "ถ้าเราต้องการปรับปรุงการศึกษาให้มีความหมายแก่ชีวิต เราต้องรีบเร่งปรับปรุงการสอนภาษาไทยโดยเร็วที่สุด เพราะภาษาเป็นชีวิตของชาติ เป็นศูนย์รวมความคิดของชาติ และภาษาเป็นวิถีทางที่จะนำไปสู่การพัฒนาของบุคลิกภาพเกือบทุกคน"²

นอกจากภาษาจะมีความสำคัญดังกล่าวแล้ว ในปัจจุบันและอนาคตอันยาวนาน ภาษาอื่นจะมีความสำคัญมากขึ้น เมื่อมนุษย์พยายามจะแก้ปัญหาการให้การศึกษาแก่พลโลก ซึ่งเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว พร้อม ๆ กับการขยายตัวของวิทยาการ ดังเช่นที่ เรอเน มาเออ ผู้อำนวยการองค์การศึกษาและวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติกล่าวไว้ในโอกาสปีการศึกษาระหว่างชาติ พุทธศักราช 2513 ว่า

โลกเรากำลังผันแปรไปอยู่ทุกขณะ ประชากรนับวันจะมีแต่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ประเทศต่าง ๆ กำลังได้รับการปลดแอกจากระบอบอาณานิคม พัฒนาการทางด้านเทคโนโลยี ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างใหญ่หลวง ดังนั้นเราจึงจำต้องทำให้การศึกษาเป็นประชาธิปไตย ในขณะเดียวกันทางด้านวิทยาศาสตร์ก็รุกหน้าไปอย่างรวดเร็วเช่นกัน การพัฒนาเทคนิคสื่อสารมวลชนและโสตทัศนศาสตร์ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงทางการสื่อสาร ฉะนั้นเราจึง

¹ฐะปะนีย์ นาครทรรพ และ ประภาศรี สีหอำไพ, ภาษาไทยสำหรับครู, (กรุงเทพมหานคร: โครงการทดลองหน่วยผลิตเอกสารมหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519), หน้า 1.

²บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ภาษาไทยวิชาที่ถูกลืม, (กรุงเทพมหานคร: ชุมมนุ-
สงเสริมการใช้ภาษา, 2520), หน้า 105.

ไม่ควรถือว่า การศึกษาคือการฝึกฝนผู้ที่จะไปเป็นผู้นำสังคมต่อไป...และการศึกษา มิใช่เป็นอภิสิทธิ์ของคนกลุ่มน้อยในสังคม หรือเป็นสิ่งที่ควบคุมไปด้วยวัยหนึ่งเท่านั้น¹

ความคิดเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีเข้าช่วยการศึกษาให้แก่มวลมนุษยชาติที่เพิ่มขึ้น ทุกขณะนี้ ตรงกับความเห็นของนักการศึกษาและนักวิชาการทั่วโลกที่เข้าร่วมประชุม เรื่อง วิกฤตการณ์ทางการศึกษาของโลก (World Crisis In Education) ซึ่งอธิการบดี มหาวิทยาลัย คอร์เนล จัคซัน ณ. เมืองวิลเลียมสเบิร์ก รัฐเวอร์จิเนีย และ กอ สวัสดิพิทาธิชัย ผู้เข้าร่วมประชุมครั้งนี้ได้นำมากล่าวถึงตอนหนึ่งว่า

"เวลานี้บรรดาความรู้ทางวิทยาศาสตร์นั้นเพิ่มทวีเป็นสองเท่าตัวในรอบสิบปี ถ้าแมนวาคมนิใครรับการศึกษามากเกินไปแล้ว คนอาจจะอยู่ในโลกสมัยใหม่ด้วยความลำบาก เพราะฉะนั้นประเทศที่เจริญแล้วทั้งหลายจึงคิดถึงสิ่งที่เรียกว่า "การศึกษาตลอดชีวิต"... เขาคิดกันว่าน่าจะนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการศึกษา เขากล่าวว่าในบรรดากิจการซึ่งมนุษย์ทำทั้งหลาย ปรากฏว่ามนุษย์นำเอา เทคโนโลยีมาใช้ ในกิจการเหล่านั้นหมด เว้นแต่การศึกษา²

ในที่ประชุมดังกล่าวนี้ยังได้กล่าวถึงการนำ เทคโนโลยีไปใช้ ซึ่ง กอ สวัสดิพิทาธิชัย สรุปความมาได้ว่า

การใช้เทคโนโลยี บางคนเห็นว่าควรนำไปใช้ในประเทศที่เจริญแล้วก่อน แต่ นักเศรษฐกิจและนักวางแผนทั้งหลายบอกว่าการควรเป็นการตรงกันข้าม น่าจะเข้ากับ ประเทศที่กำลังพัฒนา เพราะถ้าให้ประเทศที่เจริญแล้วใช้ก่อน ของว่างระหว่าง ความเจริญของประเทศทั้งสองกลุ่มก็จะยิ่งกว้างขึ้น³

¹ เรอเน มาเออ, "สาส์นเนื่องในโอกาสปีการศึกษาระหว่างชาติ 2513," วิสาขมัญจาคีรี 7 (กุมภาพันธ์ 2513): 5.

² กอ สวัสดิพิทาธิชัย, "แนวคิดใหม่ทางการศึกษา," วิสาขมัญจาคีรี 6 (มิถุนายน 2512): 3.

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 11.

ความคิดของนักการศึกษาทั้งหลาย ซึ่งเห็นความจำเป็นที่จะต้องนำ เทคโนโลยี มาใช้กับการศึกษาตั้งที่กล่าวมาแล้วนั้นจะมีผลให้เกิด นวัตกรรมในการศึกษาอย่างมาก คำว่า "นวัตกรรม"นี้ จรูญ วงศ์สายัณห์ เรียกว่า "นวนิยกรรรม" ซึ่งเขาได้ให้ความหมายว่า "นวนิยกรรรมที่ใช้นี้มีเจตนาจะแปลให้ใกล้เคียงกับคำว่า Innovation ซึ่งหมายถึง สิ่งที่ได้้นำความเปลี่ยนแปลงใหม่เข้ามาใช้ได้ผลสำเร็จ และแผ่กว้างออกไปจนกลายเป็นการปฏิบัติอย่างธรรมดา"¹

ความโน้มเอียงของการจัดการศึกษาให้แก่พลมนุษยชาติ โดยการใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมเข้าช่วยนี้จะมีผลทำให้การเรียนการสอนแบบเดิมเปลี่ยนไป ส่วนใหญ่จะเน้นการเรียนตามเอกัตภาพ โดยมีเครื่องช่วยให้เกิดการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ กัน เช่น ตำราแบบโปรแกรม (Programmed Text) ชุดการสอน (Package) และหน่วยการเรียนการสอน (Instructional Module) ซึ่งการเรียนด้วยตนเองตามเอกัตภาพ ด้วยสื่อการสอนเหล่านี้ จะต้องอาศัยทักษะทางภาษาโดยเฉพาะการอ่าน การจับใจความสำคัญ และการบันทึกย่อด้วยตนเองเป็นอันมาก จะเห็นได้จากข้อเสนอของ เบญจจา โสทรโยม ที่ได้ทำการทดลองเปรียบเทียบผลการสอนวิชาคณิตศาสตร์ โดยใช้หน่วยการเรียนการสอน กับการสอนปรกติแล้วให้ข้อเสนอแนะว่า "การเรียนจากหน่วยการเรียนการสอน นักเรียนจะเรียนได้ผลดีกว่าเมื่อ นักเรียนมีทักษะในการอ่านหนังสือ สามารถจับใจความสำคัญของข้อความที่อ่านได้"² ในด้านความสามารถทางภาษากับการเรียนนั้น

¹จรูญ วงศ์สายัณห์, "นวนิยกรรรมในการศึกษา," วิสาขามัญศึกษา 7 (กุมภาพันธ์ 2513): 1.

²เบญจจา โสทรโยม, "การทดลองเปรียบเทียบผลการสอนสัมภาระเชิงเส้นหนึ่งตัวแปรโดยใช้หน่วยการเรียนการสอน (Instructional Module) กับการสอนปรกติ," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520), หน้า 34.

แม้จะเป็นการเรียนแบบปกติ การที่จะเรียนได้ดีก็ต้องอาศัยทักษะทางภาษาอยู่แล้ว ซึ่ง-
ความจริงข้อนี้ สวัสดิ์ ประทุมราช กล่าวไว้ว่า

จากการค้นคว้าทดลองต่าง ๆ มักได้ผลสอดคล้องตอกันว่า เด็กที่มีความสามารถ
สูงทางภาษาและความเข้าใจในการอ่านมักจะประสบความสำเร็จในการเรียนวิชา
ต่าง ๆ เกือบทุกวิชา โดยมีจะพบว่า ศาสตราจารย์ระหว่างความสามารถดังกล่าวกับ
บุคคลัมฤทธิ์ระหว่างความสามารถดังกล่าวกับ เกรดเฉลี่ยจะอยู่ระหว่าง .50 ถึง .60
ซึ่งทำให้เราตระหนักว่า ความสามารถในทางภาษามีผลต่อการเรียนการสอนมากมาย
เพียงใด¹

เนื่องจากภาษามีความสำคัญทั้งโดยคุณค่าในตัวของมันเอง และในฐานะที่เป็น
เครื่องมือทางการศึกษา โดยเฉพาะในอนาคตข้างหน้าซึ่งการสอนจะผ่านทางสื่อการสอน
ที่ต้องใช้ความสามารถทางภาษามากยิ่งขึ้น นักการศึกษาจึงควรให้ความสนใจที่จะปรับปรุง
การเรียนการสอนภาษาไทย โดยเฉพาะในด้านการสื่อสาร และการใช้ภาษาเพื่อหา
ความรู้ ในประเทศไทยนั้น กอ สวัสดิ์พาณิชย์ มีความเห็นว่า "ปัญหาของการศึกษาไม่ได้
อยู่ที่ขาดเงิน ปัญหาของการศึกษาอยู่ที่ขาดวิธีการ ขาดความสามารถในการจัดการ
ถ้าเราไม่เปลี่ยนความคิด ไม่เปลี่ยนวิธีดำเนินการแล้ว เราจะประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น
ตามลำดับ"²

จอห์น เอช เฮสส์ จูเนียร์ กล่าวถึงบทบาทของครูไว้ว่า "บทบาทครูที่สำคัญ
อันดับแรก ไม่ใช่ผู้รอบรู้ในเนื้อหาวิชา แต่จะต้องเป็นผู้รู้จักจัดการให้ความรู้มากกว่า"³

¹สวัสดิ์ ประทุมราช, "การเรียนเพื่อรู้ (Learning for mastery)"
ภาษาสร้างสรรค์, 7 (มีนาคม 2520): 101-138.

²กอ สวัสดิ์พาณิชย์, "แนวคิดใหม่ทางการศึกษา," วิสามนศึกษา 6 (มิถุนายน
2512), หน้า 10.

³John H. Hess Jr., "Large Scale Individualized Instruc-
tional System," Education Technology, 16 No.9 (September 1977): 38.

ดังนั้นความสำคัญของวิธีสอนจึงเป็นสิ่งที่ครูต้องคำนึงถึงและถือเป็นบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญอันดับแรกทีเดียว

จอห์น การ์ดเนอร์ กล่าวถึงวิธีสอนที่ทำให้การศึกษาไม่ประสบผลเท่าที่ควรไว้ว่า

การศึกษาในปัจจุบันไม่ประสบผลเท่าที่ควร เพราะผู้สอนมีความเห็นว่าผู้เรียนเป็นวัตถุที่วางเปล่า ซึ่งจะต้องบรรจุความรู้ลงไป แทนที่จะเห็นว่าเป็นบุคคล ซึ่งในการเรียนรู้นั้น เขาต้องการขบวนการและเครื่องมือที่จะช่วยการเรียนรู้ และต้องการวิธีการที่จะช่วยพัฒนาความสามารถภายในของแต่ละบุคคล เพื่อให้เขาจะได้มีความสามารถเรียนด้วยตนเอง และอยู่ได้ในโลกที่มีความเปลี่ยนแปลง ซึ่งไมอาจทำนายได้ เป็นอย่างดี¹

เมื่อผู้สอนคิดว่าผู้เรียนเป็นวัตถุที่วางเปล่า จุดอ่อนของการเรียนการสอนโดยทั่วไปจึงอยู่ที่วิธีการสอนของครูเป็นส่วนใหญ่ แทนที่สังเกตการสอนของครู พบว่ายังใช้วิธีสอนแบบบรรยายอยู่ แล้วให้เด็กจดตามคำบอก ซึ่งการสอนแบบนี้ใช้ได้กับเนื้อหาวิชาบางอย่างเท่านั้น

บุญเหลือ เทพยสุวรรณ มีความเห็นว่า

ภาษาเป็นวิชาที่ครูสอนด้วยวิธี "บอก" ไม่ได้เลย การสอนมีแต่จะแนะให้เรียนเท่านั้น ที่จริงทุกวิชาก็เป็นเช่นนั้น แต่สำหรับภาษานั้น วิธีการสอนที่ไม่เป็นไปตามธรรมชาติ จะแสดงผลเสียให้ปรากฏกว่าวิชาอื่น เพราะการใช้ภาษามีความสำคัญยิ่งแก่ชีวิต เมื่อการใช้ภาษาขาดประสิทธิภาพ การดำเนินชีวิตย่อมขาดประสิทธิภาพไปด้วยเกือบทุกด้าน²

¹John Gardner, Self Renewal (New York: Harper & Row, 1963,) I: 1972.

²บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ม.ล., ภาษาไทย-วิชาที่ถูกลืม, หน้า 96.

นิสิตปริญญาโท บัณฑิตวิทยาลัย สาขาการสอนภาษาไทย ปีการศึกษา 2517
ได้กล่าวถึงจุดอ่อนของการเรียนการสอนภาษาไทยที่ผ่านมาว่า "ครูเป็นผู้ถ่ายทอดวิชาความรู้
แก่เด็กโดยครูเป็นผู้อธิบายชี้แจงแต่ฝ่ายเดียว เด็กมักถูกกำหนดให้เป็นผู้รับฟังและปฏิบัติตาม
ที่ครูสั่งและเรียนจากตำราเล่มเดียวตลอดปี เด็กเป็นผู้จับบันทึกข้อความต่าง ๆ ที่ครูบอก"¹

ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดจากวิธีสอนภาษาไทย โดยครูเป็นศูนย์กลางคือ เด็กไม่สนใจ
เรียนไม่เห็นคุณค่าของภาษาไทย และขาดทักษะทั้งสี่ทางภาษา ทั้งนี้คณะนิสิตกลุ่มดังกล่าว
ได้ให้เหตุผลว่าเป็นเพราะ²

1. ครูใช้วิธีสอนแบบเดียว คือ บรรยายตลอดชั่วโมง...ทำให้เด็กไม่ได้ใช้ทักษะ
ทั้งสี่ รวมทั้งไม่ได้ฝึกคิดเท่าที่ควร
2. ครูไม่ได้ใช้เทคนิคการสอนแบบต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา
3. ครูขาดอุปกรณ์ หรือครูไม่นำอุปกรณ์มาใช้ในการสอน เด็กจึงเกิดทัศนคติ
ไม่ดีกับวิชาภาษาไทย เมื่อเปรียบกับวิชาอื่น
4. ครูบางคนไม่นำหลักจิตวิทยาการเรียนรู้มาใช้เลย ไม่เพ่งเล็งถึงความ
แตกต่างระหว่างบุคคล คำเนิการสอนเหมือนกันหมด
5. ในการสอนครูไม่เน้นทักษะทางภาษาให้ครบทั้งสี่ มักจะเน้นเพียงการอ่าน
และการเขียนเท่านั้น
6. การทดสอบไม่สม่ำเสมอ มักทำเฉพาะปลายภาค หรือปลายเทอม ควรทำ
ทุกชั่วโมง หรือทุกสัปดาห์

¹นิสิตปริญญาโท บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สาขาการสอนภาษาไทย
ปีการศึกษา 2517, "ครูภาษาไทยกับสังคมปัจจุบัน," วารสารครุศาสตร์ 4 (มิถุนายน-
กรกฎาคม 2517): 46.

²เล่มเดียวกัน, หน้า 47.

นอกจากนี้ นิโคลาส เบนเนต ได้แสดงทัศนะไว้ว่า "มีระบบการศึกษาน้อยมากที่สอนให้เด็กได้เรียนรู้หรือเสริมสร้างปัญญาให้กับเด็ก ๆ หากพูดโดยทั่วไปแล้ว เด็กจะได้รับการสอนว่าครูเท่านั้นที่มีคำตอบที่ถูกต้อง เขาจะเรียนรู้วิชาหนึ่งในเวลาและในวิถีทางที่ครูบอก และเขาต้องยอมรับการประเมินผลความก้าวหน้าของเขาที่ครูจัดทำ"¹

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ กล่าวว่า

"การจัดห้องเรียนแบบครูเป็นศูนย์กลางนักเรียนนั่งหันหน้าเข้าหาครู และฟังครูพูดตลอดเวลานั้น ยังผลให้เห็นชัดว่า คนไทยส่วนใหญ่ขาดคุณลักษณะที่ดี 5 ประการคือ ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ไม่รู้จักตัดสินใจด้วยตนเอง ไม่รู้จักทำงานร่วมกันเป็นหมู่ ไม่รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และไม่มีความรับผิดชอบตนเองและสังคม"²

การแก้ปัญหาการเรียนการสอนภาษาไทยดังกล่าวมาข้างต้นนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าการจัดห้องเรียนแบบศูนย์การเรียน สามารถใช้กิจกรรมและสื่อประสมเข้าช่วยในการเรียนใหญ่เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง แทนที่จะฟังครูบรรยายตลอดชั่วโมง แก้ปัญหาการสอนที่ครูไม่เคยใช้อุปกรณ์และเทคนิคการสอนแบบต่าง ๆ ทั้งเป็นการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลมากกว่าการสอนเป็นกลุ่มใหญ่ทั้งชั้นอีกด้วย ในศูนย์กิจกรรมต่าง ๆ ยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกทักษะทางภาษาอย่างครบถ้วน นักเรียนได้วัดผลและรู้ความก้าวหน้าของตนทุก ๆ ครั้งที่จบหน่วยการเรียนหนึ่ง ๆ เสมอ

อย่างไรก็ตาม นักการศึกษายังมีข้อถกเถียงกันเรื่องวิธีสอนแบบบรรยายกับแบบอื่น ๆ อยู่ ไพฑูรย์ สินดารัตน์ กล่าวว่า

¹นิโคลาส เบนเนต, การศึกษาในประเทศด้อยพัฒนา, แปลโดย อรรถนพ พงษ์วาทย์ (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เคดีคไทย 2516), หน้า 102.

²ชัยยงค์ พรหมวงศ์, "แนวความคิดการจัดระบบพัฒนาหลักสูตร และการจัดห้องเรียนแบบศูนย์การเรียน," วารสารครูศาสตร์ 4 (พฤศจิกายน-ธันวาคม 2517): 29.

...ในสมัยปัจจุบัน คนอเมริกันเกิดความเชื่อขึ้นมาว่า การสอนแบบบรรยายนั้นจะล้าสมัยไปแล้ว และออกจะผิดสมัยถ้าจะใช้วิธีการบรรยายในการสอน เพราะเหตุว่าหนังสือก็มีมากแล้ว... รวมถึงเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่นักเรียนจะศึกษาและสนใจควยตนเองอย่างมากพอ เรื่องอะไรจะตองนั่งหรือยืนบรรยายอยู่อีก จึงไคมีผู้พยายามคิดค้นหาวิธีการต่าง ๆ ที่จะใ้ผู้เรียนไคเรียนควยตนเอง... ถึงแมจะมีผู้แสดงความเห็นว่าการสอนแบบบรรยายจะล้าสมัยหรือผิดสมัยอยู่ โดยเฉพาะในกลุ่มที่ไม่เชื่อว่าผู้เรียนจะชวยตนเองไค และที่ร้ายไปกวานั้นบางคนเียงฉางวา การบรรยายใ้ในปัจจุบันยังสำคัญ เพราะมีหนังสือหนึ่งหามากเกินไป การบรรยายจะชวยรวบรวมเนื้อหาและสรุปเนื้อหาและสรุปเนื้อหาใ้ชวยและสะดวกกับผู้เรียน¹

ไคมีการวิจัยเปรียบเทียบการสอนแบบที่ถือเอาครูเป็นศูนย์กลาง กับแบบที่ถือเอานักเรียนเป็นศูนย์กลาง ในรูปต่าง ๆ แต่เนื่องจากการวิจัยที่ทำการนั้น การกำหนดลักษณะของวิธีสอนที่วิจัย การควบคุมตัวแปร และการวัดคุณค่าของการศึกษายังไม่แน่ชัดรัดกุมพอ ผลการวิจัยจึงไม่อาจถือเป็นที่ยุติไค²

ผู้วิจัยไคศึกษาหลักการและขบวนการจัดห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนอันเป็นวิธีสอนวิธีหนึ่งที่เน้นความสำคัญของผู้เรียนแล้วเห็นว่า การประกอบกิจกรรมของนักเรียน การใช้สื่อประสม (Multi-Media Approach) และกระบวนการกลุ่ม (Group process) น่าจะใ้ให้นักเรียนเรียนควยตนเองไคดี มีความสำเร็จไม่แพ้การสอนแบบบรรยายของครู และถ้าไคไคฝึกหัดใ้ผู้เรียนเคยชินกับระบบห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนแล้ว คิดว่าผลการเรียนของนักเรียนจะดีขึ้นเป็นอย่างมาก ทั้งยังจะเป็นวิธีปลูกฝังคุณลักษณะที่ดีต่าง ๆ อันเป็นผลพลอยไคอีกควย ความคิดนี้จะถูกตองหรือไม่นั้นตัดสินไคยาก นอกจากจะมีการวิจัย

¹ไพฑูริย์ สินลารัตน์, "จดหมายจากอเมริกา", วารสารครุศาสตร์ 4 (มิถุนายน-กรกฎาคม 2517) : 105.

²กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, "วิวัฒนาการของเทคนิคและเทคโนโลยีใ้ในการสอน", จันทร์เกษม 96 (กันยายน-ตุลาคม 2513) : 96.

อย่างแท้จริง ได้มีการวิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทยของนักเรียนที่เรียนในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียน และแบบครูเป็นศูนย์กลางบ้างแล้ว แต่ก็ยังเป็นเนื้อหาความรู้แนวคิด ส่วนการใช้ภาษายังไม่มีการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้เลือกเนื้อหาวิชาการใช้ภาษาไทย เรื่องการย่อความ ก็ควรมีความเห็นตาม ฐะปะนีย์ นาครทรรพ ที่ว่า "ย่อความนี้จัดว่าเป็นวิชาที่ยากวิชาหนึ่ง แต่ถ้านอนให้ถูกวิธีและสอนได้ผลแล้ว จะเป็นวิชาที่อำนวยความสะดวกแก่นักเรียนมากที่สุด ทั้งในการศึกษาต่อชั้นสูงขึ้นไป และในการประกอบอาชีพ"¹

จุดประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทดลองสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดการสอน เรื่องการย่อความ สำหรับใช้ในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนจากห้องเรียนแบบครูเป็นศูนย์กลางกับห้องเรียนแบบศูนย์การเรียน
3. เพื่อทดลองสอนวิชาการใช้ภาษา เรื่อง การย่อความในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียน
4. เพื่อศึกษาวิธีการเรียนการสอนในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการสอนวิชาภาษาไทย

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนจากห้องเรียนแบบครูเป็นศูนย์กลางไม่แตกต่างกับการเรียนจากห้องเรียนแบบศูนย์การเรียน
2. นักเรียนที่เรียนจากห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนจะจดจำเนื้อหาได้นานกว่านักเรียนที่เรียนจากห้องเรียนแบบครูเป็นศูนย์กลาง

¹ ฐะปะนีย์ นาครทรรพ, คู่มือครูประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น เล่ม 1 วิชาภาษาไทย (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2518), หน้า 62.

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาหลักสูตร ประมวลการสอน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อกำหนดขอบเขตเนื้อหาวิชา
2. ตั้งจุดประสงค์ทั่วไปและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร
3. ศึกษาการจัดห้องเรียนแบบศูนย์การเรียน การจัดทำชุดการสอนที่จะนำไปใช้ในศูนย์การเรียน และจัดทำแผนการสอน
4. สร้างแบบสอบวัดสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน นำแบบสอบไปหาสัมประสิทธิ์แห่งความเที่ยง และปรับปรุงข้อสอบให้ได้มาตรฐาน
5. สร้างชุดการสอน เรื่อง การย่อความตามจุดมุ่งหมายของบทเรียน และของหลักสูตร
6. นำชุดการสอนไปหาประสิทธิภาพ โดยทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามลำดับชั้น คือ
 - ชั้น 1 : 1 นำชุดการสอนไปทดลองใช้กับเด็ก 1 - 2 คน
 - ชั้น 1 : 10 นำชุดการสอนที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองกับเด็กกลุ่มย่อย 5 - 10 คน ซึ่งมีความสามารถคละกัน แล้วปรับปรุงชุดการสอนให้มีประสิทธิภาพ 80/80
 - ชั้น 1 : 100 นำชุดการสอนไปทดลองใช้ในชั้นเรียนที่มีนักเรียน 30 คน
7. แบ่งกลุ่มประชากรเป็นสองกลุ่มโดยวิธีจับคู่จากคะแนนวิชาการใช้ภาษา เหนือต้นปีการศึกษา 2520
 8. ทดสอบความรู้ของประชากรทั้งสองกลุ่มก่อนเรียน
 9. สอนกลุ่มควบคุมแบบบรรยาย โดยใช้อุปกรณ์ประกอบ ส่วนกลุ่มทดลองให้เรียนจากชุดการสอนในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียน โดยมีครูเป็นผู้แนะนำ
 10. ทดสอบความรู้ของประชากรทั้งสองกลุ่มทันทีที่เรียนจบด้วยแบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่เตรียมไว้

11. เว้นระยะไปประมาณ 2 สัปดาห์ ทดสอบความรู้ของประชากรทั้งสองกลุ่มอีกครั้งด้วยแบบสอบถามผลสัมฤทธิ์ชุดเดิม

12. นำคะแนนจากผลการสอบที่ตรวจแล้วบันทึกไว้ทุกครั้งมาเป็นข้อมูลในการวิจัย และนำคะแนนเฉลี่ยมาเปรียบเทียบกัน โดยการทดสอบค่า "ที" (t-test)

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จำกัดอยู่ภายในขอบเขตดังนี้คือ

1. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ทดลองสอนในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้ และในห้องเรียนแบบครูเป็นศูนย์กลาง มีกลุ่มละ 30 คน เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2. การวิเคราะห์ผลการวิจัย ไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างเพศ ความสามารถของระดับสติปัญญา พื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม สภาพอารมณ์ของนักเรียน รวมทั้งสิ่งแวดล้อมของห้องเรียนขณะที่ทำการทดลอง
3. เรื่องที่ทดลองสอน คือ การย่อความ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวิชาการใช้ภาษาไทย ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น
4. ชุดการสอนเรื่องการย่อความที่สร้างขึ้นใช้ในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้ กำหนดเฉพาะพื้นความรู้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
5. การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะด้านความรู้ในหลักการย่อความ ความสามารถในการจับใจความสำคัญและการย่อความเท่านั้น ส่วนการใช้ถ้อยคำตลอดจนศิลป์ในการเขียนนั้น ไม่ได้นำมาเกี่ยวข้อง

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การประเมินประสิทธิภาพของชุดการสอน ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ 80/80 เพราะการย่อความเป็นวิชาทักษะที่ประมวลความสามารถหลายด้านของนักเรียนและผลการเรียนจะแสดงออกได้ไม่ชัดเจนหลังเรียนจบทันที

2. โดยวิธีจับคู่ถือว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการแบ่งกลุ่มประชากรเป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง และถือว่านักเรียนทั้ง 2 กลุ่มมีคุณสมบัติเท่ากันจริง
3. นักเรียนไม่มีความรู้และทักษะในการขอความตามเนื้อหาที่จะทดลองนี้มาก่อน

คำจำกัดความในการวิจัย

ข้อความ หมายถึง การสรุปใจความสำคัญหรือสาระสำคัญของเรื่องที่ได้อ่านหรือฟังมาเรียบเรียงเป็นภาษาของผู้เอง โดยไม่เปลี่ยนแปลงเนื้อเรื่องเดิมของเรื่อง

ผลสัมฤทธิ์ในการเรียน หมายถึง ผลการเรียนที่ได้จากการสอบนักเรียนหลังจากเรียนบทเรียนเรื่องการขอความจบไปแล้วในทันทีครั้งหนึ่ง กับเมื่อเว้นระยะไปประมาณ 2 สัปดาห์อีกครั้งหนึ่ง

ห้องเรียนแบบศูนย์การเรียน หมายถึง ห้องเรียนที่จัดศูนย์กิจกรรมต่าง ๆ กัน ประมาณ 4 - 6 ศูนย์ นักเรียนจะแบ่งกลุ่มและหมุนเวียนไปศึกษาค้นคว้าตนเองในศูนย์แต่ละศูนย์ ซึ่งมีทั้งการทำงานเป็นกลุ่มและการศึกษาตามลำพัง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของแต่ละศูนย์ เมื่อครบทุกศูนย์แล้วมีการรายงานผลการเรียนตามที่ครูกำหนดให้ด้วยตนเอง หรืออภิปรายร่วมกับครู

ห้องเรียนแบบครูเป็นศูนย์กลาง หมายถึง ห้องเรียนที่สอนแบบครูบรรยายเป็นส่วนใหญ่ โดยมีอุปกรณ์และกิจกรรมประกอบตามสมควร

ชุดการสอน หมายถึง ชุดอุปกรณ์สำเร็จรูป ซึ่งประกอบด้วยคู่มือการใช้สื่อการสอน เนื้อหาวิชาและประสบการณ์ กิจกรรมการเรียน การวัดผล การประเมินผล และการทดสอบ

ประสิทธิภาพของชุดการสอน ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ 80/80 กล่าวคือ

80 ตัวแรก หมายถึง คะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละของคำตอบในการทำกิจกรรม
ของนักเรียน

80 ตัวหลัง หมายถึง คะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละของข้อสอบที่นักเรียนทำได้
หลังจากเรียนบทเรียน

ประโยชน์ของการวิจัย

1. เป็นแนวทางในการสอนภาษาไทยอีกวิธีหนึ่งที่จะทำให้นักเรียนสนใจ และมีโอกาสประกอบกิจกรรมการเรียนรู้การสอนด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นเพียงผู้ประสานงานเท่านั้น
2. ชุดการสอนที่สร้างขึ้น และทดลองหาประสิทธิภาพแล้ว จะเป็นเครื่องมือช่วยทำให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. เป็นวิธีสอนที่สามารถให้ความรู้แก่นักเรียน และฝึกทักษะแก่ผู้เรียนไปพร้อมกันในขณะเดียวกัน
4. เป็นการสอนเนื้อหา และทักษะทางภาษาที่มีประโยชน์ต่อการค้นคว้าหาความรู้ และนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวันของนักเรียน
5. เป็นการทดลองใช้แนวคิดใหม่ และเทคโนโลยีทางการศึกษา มาช่วยแก้ปัญหาการสอนภาษาไทย ซึ่งมีความสำคัญต่อคนไทย เพื่อให้การเรียนรู้การสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และขณะเดียวกันก็จะได้ทราบผลการทดลองว่ามีคุณค่าต่อการศึกษหรือไม่สมควรจะใช้ต่อไปหรือไม่ อย่างไร